

**Zestawienie postulatów zgłoszonych podczas *Wysłuchania odwróconego*
ws. projektu programu Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej 2021-2027 (dalej: FEPW)**

- 5 października 2021 r. -

źródło: <https://www.youtube.com/watch?v=J3tc6wUFNnY>

autor	postulat	odpowieź MFiPR
<p>Marcin Tumanow, <i>Przewodniczący Podkomitetu ds. rozwoju partnerstwa, Business Centre Club</i></p>	<p>Brak ostatecznej wersji programu, uwzględniającej proces dialogu/ konsultacji, utrudnia konsultowanie dokumentu.</p>	<p>Celem wysłuchania odwróconego było poinformowanie o sposobie uwzględnienia w nowej wersji dokumentu postulatów zgłoszonych podczas wysłuchania obywatelskiego.</p> <p>Nowa wersja projektu FEPW została opublikowana niezwłocznie po zakończeniu analizy wszystkich uwag zgłoszonych podczas konsultacji publicznych, tj. oprócz wysłuchania obywatelskiego, także konsultacji społecznych, konsultacji międzyresortowych oraz spotkań tematycznych z regionami Polski Wschodniej. Raport z konsultacji znajduje się pod adresem: https://www.polskawschodnia.gov.pl/konsultacje</p> <p>Nowa wersja projektu programu znajduje się pod adresem: https://www.polskawschodnia.gov.pl/zalozenia-nowego-programu/</p> <p>Należy pamiętać, że również ta wersja nie jest ostateczną, gdyż zgodnie z <i>ustawą o zasadach prowadzenia polityki rozwoju</i>, projekt programu przed oficjalnym przedłożeniem do negocjacji z Komisją Europejską będzie jeszcze uzgadniany w Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego a następnie w Radzie Ministrów.</p>
	<p>Zwiększenie alokacji programu dla MSP, która obecnie wynosi 20% alokacji EFRR, w celu przygotowania MSP do świadomego inwestowania.</p>	<p>FEPW jest dodatkowym instrumentem polityki spójności w perspektywie finansowej 2021-2027 i będzie wdrażany równoległe z innymi krajowymi i regionalnymi programami.</p> <p>Zasadnicze wsparcie dla przedsiębiorców będzie dostępne w programach regionalnych oraz w programie Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki. FEPW wspiera przedsiębiorców w wybranych obszarach, w tym w fazie zakładania i komercjalizacji innowacyjnych pomysłów przez usługi platform startowych, a także w obszarze wzornictwa, automatyzacji i robotyzacji oraz wdrażania zasad gospodarki o obiegu zamkniętym.</p> <p>Przyjęty w FEPW podział alokacji na poszczególne obszary zapewnia wypełnienie przez program limitów tzw. koncentracji tematycznej (cel polityki 1, cel polityki 2, klimat, miasta, obszary wiejskie, bioróżnorodność) wynikające z rozporządzeń UE i przyjęte w Umowie</p>

	<p>Dołączenie części województwa mazowieckiego do udziału w FEPW wiąże się z wyzwaniem, aby zrealizować mądre projekty (zwłaszcza turystyczne), świadomie inwestować w infrastrukturę, która powinna wynikać z dokumentów strategicznych jst powiązanych z dokumentami krajowymi.</p>	<p>Partnerstwa.</p> <p>W obszarze turystyki wiodącą rolę w identyfikacji i przygotowaniu projektów mają samorządy województw. Prace nad identyfikowaniem przebiegu ponadregionalnych szlaków turystycznych i partnerów już trwają i są prowadzone przez departamenty turystyki w urzędach marszałkowskich województw PW.</p> <p>Projekty transportowe FEPW będą wynikać z dokumentów strategicznych: 1) infrastruktura drogowa – regionalne plany transportowe przygotowane przez samorządy województw; 2) zrównoważona mobilność miejska – instrumenty terytorialne (strategie ZIT i ponadlokalne) przygotowywane przez miasta we współpracy z obszarem funkcjonalnym; 3) inwestycje kolejowe – krajowy program wieloletni przygotowywany przez Ministerstwo Infrastruktury. W przypadku wsparcia dla przedsiębiorstw preferowane będą projekty wpisujące się w zakres regionalnych inteligentnych specjalizacji wspólnych dla co najmniej 2 województw Polski Wschodniej.</p>
	<p>Projekty infrastrukturalne. Postulat przygotowania jednostek do świadomego inwestowania (powiązanie projektów ze strategiami, zwłaszcza sektorowymi). Postulat, aby kwestie powiązania dokumentów strategicznych z planowanymi projektami były jeszcze dyskutowane podczas prac Komitetu Monitorującego FEPW.</p>	<p>Zakres wsparcia FEPW wynika z potencjałów, barier, potrzeb i priorytetów inwestycyjnych zidentyfikowanych dla makroregionu Polski Wschodniej w <i>Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju, Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego, w strategiach sektorowych oraz województw</i> Polski Wschodniej. Inwestycje będą identyfikowane także w wynikających z tych strategii dokumentach realizacyjnych, jak np. wyżej wymienione dla sektora transportu.</p> <p>Związek pomiędzy projektami a planowaniem strategicznym rozwoju zostanie zapewniony w warunkach realizacji i <i>kryteriach wyboru projektów</i>, które będą przedmiotem prac Komitetu Monitorującego FEPW.</p>
<p>Wojciech Winogrodzki, <i>Konfederacja Lewiatan</i></p>	<p>Brak znajomości szczegółów FEPW przez przedsiębiorców, partnerów społecznych i gospodarczych utrudnia konsultacje.</p>	<p>O konsultacjach społecznych projektu FEPW poinformowaliśmy bezpośrednio możliwie szerokie grono korporacji zrzeszającym przedsiębiorców. Opublikowaliśmy również powiadomienia w prasie i Internecie. Szczegółowe informacje zawiera Raport z konsultacji dostępny pod adresem: https://www.polskawschodnia.gov.pl/konsultacje</p> <p>Nowa wersja projektu FEPW została opublikowana niezwłocznie po zakończeniu analizy wszystkich uwag zgłoszonych podczas konsultacji publicznych, tj. oprócz wysłuchania obywatelskiego, także konsultacji społecznych, konsultacji międzyresortowych oraz spotkań tematycznych z regionami Polski Wschodniej.</p> <p>Nowa wersja projektu programu znajduje się pod adresem:</p>

		<p>https://www.polskawschodnia.gov.pl/zalozenia-nowego-programu/</p> <p>Szczegóły nt. beneficjentów i warunków udzielania wsparcia zostaną określone na kolejnym etapie prac – w dokumencie <i>Szczegółowy opis priorytetów</i>. Dokument będzie dyskutowany z partnerami w grupach roboczych i w Komitecie Monitorującym FEPW.</p>
Uwaga nt. braku uwzględnienia głosów z wysłuchania odwróconego w dalszym trybie prac nad FEPW (planowane przekazanie projektu na KWRiST)		<p>Celem wysłuchania odwróconego było poinformowanie o sposobie uwzględnienia w nowej wersji dokumentu postulatów zgłoszonych podczas wysłuchania obywatelskiego.</p> <p>Postulaty Konfederacji Lewiatan zostały rozpatrzone razem z innymi zgłoszonymi podczas konsultacji. Ich efektem jest m.in. nowe działanie w FEPW – dotyczące wsparcia automatyzacji i robotyzacji, z proponowaną podwojoną – wobec postulatu z wysłuchania obywatelskiego – alokacją.</p> <p>Raport z konsultacji znajduje się pod adresem: https://www.polskawschodnia.gov.pl/konsultacje</p> <p>Etapy prac nad przygotowaniem FEPW, w tym kolejność konsultacji z poszczególnymi grupami interesu, są zgodne z trybem określonym w <i>ustawie o zasadach prowadzenia polityki rozwoju</i>.</p>
Postulat przygotowania przedsiębiorstw do konkurencyjności z innymi w odpowiedzi na obecne problemy MŚP tj. problemy demograficzne (brak rąk do pracy), efekt skali (brak możliwości produkcyjnych na wysoką skalę), brak kompetencji (edukacja pracowników). Należy wspierać automatyzację/robotyzację/informatyzację przedsiębiorstw. Procesy te są bardzo kosztowne (koszty robotyzacji fabryki wynoszą około 5 mln zł na jednego zatrudnionego) a MŚP nie mają wystarczających zasobów kapitałowych, zwłaszcza po ich osłabieniu w wyniku pandemii.		<p>Postulat, zgłoszony także podczas prac grup roboczych oraz ponowiony podczas konsultacji społecznych, został przyjęty. Już w wersji projektu FEPW do konsultacji społecznych uwzględniono nowe działanie – dotyczące wsparcia automatyzacji i robotyzacji. Wobec postulatu z wysłuchania obywatelskiego w nowej wersji projektu zaproponowano podwojoną alokację.</p>
Tryb zaangażowania partnerów społecznych i gospodarczych budzi zastrzeżenia. Właściwym		<p>3 marca 2021 r. RDS została oficjalnie zaproszona do udziału w konsultacjach FEPW oraz poinformowana o możliwości składania uwag do projektu do 8 kwietnia 2021 r. Zgodnie z informacją z Sekretariatu Rady, żaden z członków nie przesał uwag do projektu. Do dziś</p>

	<p>miejszem jest Rada Dialogu Społecznego (RDS).</p>	<p>do MFiPR nie wpłynęło stanowisko RDS ws. FEPW.</p> <p>Dodatkowo – na wniosek zainteresowanych – FEPW został zaprezentowany i przedyskutowany na posiedzeniach Wojewódzkich Rad Dialogu Społecznego: 22 marca 2021 r. w województwie mazowieckim, a 25 marca 2021 r. – w województwie podlaskim.</p> <p>Raport z konsultacji znajduje się pod adresem: https://www.polskawschodnia.gov.pl/konsultacje</p>
<p>Iwona Janicka, <i>Ogólnopolska Federacja Organizacji Pozarządowych</i></p>	<p>Ze względu na fakt, iż uwag/ propozycji i rekomendacji jest nadal wiele a praca nad FEPW trwa, postulat, aby projekt FEPW, przekazać jeszcze do prac grupy roboczej.</p>	<p>Celem wysłuchania odwróconego było poinformowanie o sposobie uwzględnienia w nowej wersji dokumentu postulatów zgłoszonych podczas wysłuchania obywatelskiego.</p> <p>Szczegółowe informacje zawiera Raport z konsultacji dostępny pod adresem: https://www.polskawschodnia.gov.pl/konsultacje.</p> <p>Nowa wersja projektu FEPW została opublikowana niezwłocznie po zakończeniu analizy wszystkich uwag zgłoszonych podczas konsultacji publicznych, tj. oprócz wysłuchania obywatelskiego, także konsultacji społecznych, konsultacji międzyresortowych oraz spotkań tematycznych z regionami Polski Wschodniej.</p> <p>Nowa wersja projektu programu znajduje się pod adresem: https://www.polskawschodnia.gov.pl/zalozenia-nowego-programu/</p> <p>Wiele ze zgłoszonych postulatów dotyczy szczegółowych kwestii, które zostaną określone na dalszym etapie prac nad systemem realizacji FEPW, tj. w <i>Szczegółowym Opisie Priorytetów</i> czy <i>kryteriach wyboru projektów</i>. Będą one dyskutowane z partnerami w grupach roboczych i w Komitecie Monitorującym FEPW.</p>
	<p>Uwaga, iż w dokumencie <i>Zestawienie pytań i odpowiedzi – FEPW</i>¹, opublikowanym po konsultacjach FEPW, jest wiele nieścisłości słownych, np. dotyczących zrównoważonego rozwoju – przykład: używanie pojęcia „ekosystem” przy wsparciu start-up’ów, w przedsiębiorczości. Jest to po prostu system</p>	<p>Używanie terminologii właściwej dla nauk przyrodniczych jest powszechne w przypadku nauk społecznych i obecne w wielu publikacjach naukowych i branżowych.</p> <p>Pojęcie „ekosystem startup-ów” jest zakorzenione w języku polskim i funkcjonuje w publikacjach zarówno zagranicznych, jak i krajowych. Np. <i>Studia Ekonomiczne. Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach</i>, Nr 351 z 2018 r., ISSN 2083-8611 w artykule pt. „Koncepcje i kluczowe czynniki rozwoju ekosystemów startupów” oferują taką definicję [s. 3]:</p> <p>„Ekosystem startupów obejmuje, zgodnie z nazwą, organizacje typu startup, tj. będące</p>

¹ <https://www.polskawschodnia.gov.pl/konsultacje>

	<p>wsparcia start-up'ów.</p>	<p>w początkowej fazie rozwoju, poszukujące powtarzalnego i rentownego modelu biznesowego [Blank, Dorf, 2013, s. 19], wprowadzające na rynek innowacyjne produkty i usługi [Ries, 2012, s. 28] oraz działające w warunkach dużej zmienności otoczenia i konkurencyjności.</p> <p>Ekosystem startupów odróżnia od pozostałych typów ekosystemów biznesowych specyfika jego kluczowych elementów, do których należą [Grow Advisors, 2017]:</p> <ul style="list-style-type: none"> •startupy oraz tworzący je przedsiębiorcy i ich pracownicy, •różne kategorie instytucji z otoczenia startupów, z których najważniejsze są inkubatory przedsiębiorczości, uniwersytety, instytucje badawcze, organizacje świadczące usługi prawne, konsultingowe, finansowe itp. oraz duże korporacje i instytucje finansujące, •idee, inwencje i innowacje oraz zasoby informacyjne, •mentorzy, inwestorzy, doradcy, •zasoby umożliwiające współpracę w przestrzeni rzeczywistej (coworking) i wirtualnej (społeczności w sieci). <p>Spośród wymienionych podmiotów szczególną rolę w działalności startupów pełnią przedstawiciele funduszy venture capital oraz tzw. aniołowie biznesu, będący kluczowymi inwestorami i zarazem mentorami. Wspierają oni stabilny rozwój i innowacyjność startupów, angażując nie tylko kapitał, ale i własne kontakty, wiedzę i doświadczenie biznesowe [Lipińska, 2016, s. 207-217].</p>
	<p>Uwaga dot. nieściśłości w zapisach dokumentu <i>Zestawienie pytań i odpowiedzi - FEPW</i>², odnośnie możliwości wsparcia organizacji pozarządowych, gdyż udzielono odpowiedzi, że będzie przewidziane wsparcie dla organizacji pozarządowych i jednocześnie, że wsparcie dla OSP nie mogłoby być udzielone z FEPW.</p>	<p>Zgodnie ze wzorem programu opisanym w załączniku V do rozporządzenia ogólnego UE (CPR) nr 2021/1060, w FEPW nie zamieszcza się katalogu beneficjentów. Beneficjenci zostaną wskazani na dalszym etapie prac – w dokumencie <i>Szczegółowy Opis Priorytetów</i>.</p> <p>Możliwość otrzymania wsparcia przez konkretne podmioty (np. OSP) wynika z przyjętych celów i zakresu wspieranych inwestycji w programie. FEPW (priorytet 2 i 5) przewiduje wsparcie dla organizacji pozarządowych jako partnerów w projektach beneficjentów FEPW, tzn. że wsparcie dla NGO będzie elementem większego przedsięwzięcia inwestycyjnego.</p> <p>Co do zasady, FEPW nie przewiduje bezpośredniego wsparcia dla OSP – zgodnie z linią demarkacyjną wsparcie służb ratowniczych przewidziano w FEnIKS. Ale w ramach FEPW OSP mogłaby otrzymać wsparcie jako partner w projekcie JST dotyczącym np. przystosowania miasta do zmian klimatu.</p>
	<p>Wsparcie potencjału partnerów społecznych również w zakresie inwestycji</p>	<p>Zgodnie z ustaleniami na poziomie Umowy Partnerstwa, FEPW nie przewiduje wsparcia w CP5 <i>Europa bliższa obywatelom</i>, gdzie realizowane będą projekty o charakterze lokalnym,</p>

² <https://www.polskawschodnia.gov.pl/konsultacje>

	<p>infrastrukturalnych, nie tylko usługami miękkimi (np. budowa budynku, rewitalizacja obiektów).</p>	<p>o których mowa w postulacie.</p> <p>Możliwość otrzymania wsparcia przez konkretne podmioty (np. OSP) wynika z przyjętych celów i zakresu wspieranych inwestycji w programie. FEPW (priorytet 2 i 5) przewiduje wsparcie dla organizacji pozarządowych jako partnerów w projektach beneficjentów FEPW, tzn. że wsparcie dla NGO będzie elementem większego przedsięwzięcia inwestycyjnego.</p> <p>Ponadto potencjał partnerów społecznych w FEPW będzie wspierany w zakresie, w jakim wiąże się z efektywnością wdrażania programu, w szczególności w związku z realizacją projektów oraz funkcjonowaniem komitetu monitorującego.</p>
	<p>Postulat, aby przeanalizować dokument FEPW (najlepiej z GR) pod kątem dostępności, zasady równości szans i niedyskryminacji, aspektów zielonego ładu, aspektów zielonej architektury, nowych warunków (kryzys migracyjny).</p>	<p>Zasada dostępności oraz pozostałe zasady horyzontalne są obligatoryjne we wdrażaniu programu i realizacji współfinansowanych projektów.</p> <p>Ich rozwinięcie znajdzie się w <i>kryteriach wyboru projektów</i>, które zostaną opracowane na dalszym etapie prac, we współpracy z grupami roboczymi i komitetem monitorującym, w którym zasiądą m.in. przedstawiciele parterów społecznych, gospodarczych i organizacji działających na rzecz społeczeństwa obywatelskiego.</p>
<p>Maciej Kunysz, Członek Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego, Stowarzyszenie Ekoskop</p>	<p>Postulat, aby ostateczny dokument FEPW trafił do opinii RDS. RDPP nie wydała dotychczas ostatecznej, opinii ponieważ poprzedni dokument nie był ostateczną wersją dokumentu.</p>	<p>3 marca 2021 r. RDS została oficjalnie zaproszona do udziału w konsultacjach FEPW oraz poinformowana o możliwości składania uwag do projektu do 8 kwietnia 2021 r. Zgodnie z informacją z Sekretariatu Rady, żaden z członków nie przestał uwag do projektu. Do dziś do MFiPR nie wpłynęło stanowisko RDS ws. FEPW.</p> <p>Dodatkowo – na wniosek zainteresowanych – FEPW został zaprezentowany i przedyskutowany na posiedzeniach Wojewódzkich Rad Dialogu Społecznego: 22 marca 2021 r. w województwie mazowieckim, a 25 marca 2021 r. – w województwie podlaskim.</p> <p>Rada Działalności Pożytku Publicznego 20 kwietnia 2021 r. przyjęła uchwałę nr 177 w sprawie projektu Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej, przekazującą uwagi do projektu dokumentu. Uwagi zostały przeanalizowane i rozpatrzone, odniesienie do uwag zostało podane do publicznej wiadomości.</p> <p>Raport z konsultacji znajduje się pod adresem: https://www.polskawschodnia.gov.pl/konsultacje</p>
	<p>Uwaga, iż dwa spotkania z RDPP na etapie projektu programu FEPW nie wypełniają</p>	<p>Organizacje pozarządowe zostały zaproszone do pracy w ramach Grupy Sterującej ds. Polski Wschodniej, a także do udziału w konsultacjach społecznych. Dodatkowo, na wniosek</p>

	wystarczająco formy realizacji zasady partnerstwa.	partnerów, zorganizowano wysłuchanie obywatelskie i odwrócone. Szczegóły zawiera Raport z konsultacji dostępny pod adresem: https://www.polskawschodnia.gov.pl/konsultacje . Etapy prac nad przygotowaniem FEPW, w tym kolejność konsultacji z poszczególnymi grupami interesu, są zgodne z trybem określonym w <i>ustawie o zasadach prowadzenia polityki rozwoju</i> .
	Postulat wzmocnienia znaczenia i realizacji Zasad horyzontalnych, w tym Zasady dostępności.	Zasada dostępności oraz pozostałe zasady horyzontalne są obligatoryjne we wdrażaniu programu i realizacji współfinansowanych projektów. Ich rozwinięcie znajdzie się w <i>kryteriach wyboru projektów</i> , które zostaną opracowane na dalszym etapie prac, we współpracy z grupami roboczymi i komitetem monitorującym, w którym zasiądą m.in. przedstawiciele parterów społecznych, gospodarczych i organizacji działających na rzecz społeczeństwa obywatelskiego.
	Postulat dot. deinstytucjonalizacji, tj. rozszerzenia liczby podmiotów, które realizowałyby zadania dotyczące edukacji ekologicznej, tak aby edukacja ekologiczna nie była realizowana tylko przez parki narodowe. Organizacje Pożytku Publicznego odpowiadają w dużej mierze za świadomość ekologiczną społeczeństwa.	Zgodnie ze wzorem programu opisanym w załączniku V do rozporządzenia ogólnego UE (CPR) nr 2021/1060, w FEPW nie zamieszcza się katalogu beneficjentów. Beneficjenci zostaną wskazani na dalszym etapie prac – w dokumencie <i>Szczegółowy Opis Priorytetów</i> .
	Uwaga dot. kwestii wsparcia infrastruktury linii średniego i wysokiego napięcia. Wskazano na dalszy brak analizy skutków finansowych dla MSP (np. czy zmniejszą się ceny energii).	Brak w makroregionie sieci elektroenergetycznych o standardzie <i>smart-grid</i> ogranicza możliwości rozwoju energetyki rozproszonej (brak warunków przyłączeniowych) OZE a zarazem wykorzystanie potencjału, który pozytywnie wyróżnia Polskę Wschodnią na tle kraju. Dzięki dywersyfikacji źródeł energii poprawi się miks energetyczny, zatem i skutki dla odbiorców energii powinny być pozytywne, w stosunku do scenariusza zero, tj. bez inwestycji.